

ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*

EFFECTIVENESS OF THE SENATOR'S PERFORMANCE OF DUTIES UNDER CONSTITUTION OF THE KINGDOM OF THAILAND B.E. 2560

อัญธิษฐา อักษรศรี, จ่านงค์ อติวัฒนสิทธิ์, สุรพล สุธะพรหม

Auntittha Aksornsri, Chamnong Adivadhanasit, Surapon Suyaprom

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: auntittha05@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจัยตัวชี้วัด ประสิทธิภาพ และเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 25 รูปหรือคน สนทนากลุ่มเฉพาะ 13 รูปหรือคน วิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญมีประสิทธิภาพและเห็นผลเป็นเอกภาพ การปฏิบัติหน้าที่ในบางเรื่องทำให้ล่าช้า การเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาโดยไม่มีการเลือกตั้งจากประชาชน ขาดความเชื่อมั่นจากประชาชน ขาดความน่าเชื่อถือจากประชาชน 2. ปัจจัยตัวชี้วัดประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การกลั่นกรองกฎหมายมีความเป็นกลาง เป็นธรรม โดยยึดหลักนิติธรรม 2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ 3) การประยุกต์หลักพุทธธรรม โดยการนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ทำให้เกิด ประสิทธิภาพ คือ 1) เกิดความสามัคคี 2) ได้ข้อตกลงที่เป็นธรรม และการได้ข้อพิจารณา ในการประชุม ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ 3) ไม่บัญญัติข้อที่เป็นโทษต่อการบริหารงาน เพื่อประเทศ 4) การให้เกียรตินับถือผู้ที่มีคุณวุฒิ ประสบการณ์ ผู้เชี่ยวชาญ 5) ให้สตรีมีสิทธิ เสรีภาพและเสมอภาค 6) การส่งเสริมบุคคลต้นแบบ ส่งเสริมบุคคลที่ดีทำคุณประโยชน์แก่ ประเทศชาติ 7) การเคารพบุคคลทำประโยชน์ให้กับสังคม

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; สมาชิกวุฒิสภา; รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

Abstract

This article has an objective to analyze the performance of duties, indicators of the effectiveness and propose the application of Buddhist principles using qualitative research collecting data from 25 key informants by in-depth interviews and from 13 participants in focus group discussion and analyzed data by descriptive interpretation. Research findings were found that the performing duties according to the constitutional intentions, efficiency and unity results, the performance of duties in certain matters caused delays and entering the duties of senators without public elections causing the lack of confidence from the public, lack of credibility from the people. 2. Indicating Factors for the effectiveness were found that 1) the screening of laws was impartial and fair. Constitutional adhering to the rules of laws 2) controlling of the administration of the state transparency 3) Consideration for approval of a person's holding positions in independent organizations with transparency. Morality and ethics. 3. Applying Buddhist principles to develop the effectiveness of the performance of duties of senators according to the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. Fair 3) and do not impose any punishments on the administration of the country 4) respect for those who have qualifications, experience and experts; 5) Give the Rights, liberties and equality to women, 6) Promotion of role models, encouraging good people to benefit the nation. 7) Respect and honor people who do benefit for society.

Keyword: Effectiveness; Senator; The Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E.2560

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (มาตรา 114) กำหนดให้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์” นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ยังได้กำหนดบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้แก่สภาผู้แทนราษฎรไว้ในหลายด้านเพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่แทนประชาชนอย่างแท้จริง (สถาบันพระปกเกล้า, 2560) ความสำคัญของการเลือกสมาชิกวุฒิสภา นับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อคนไทยทุกคนที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมโดยการสมัครเข้ารับเลือกสมาชิกวุฒิสภาเข้าไปทำหน้าที่ในสภาสูงเป็นตัวแทนของ

ประชาชนคนไทย ในการตรากฎหมายเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ และคัดกรองบุคคลนักการเมืองหรือคนดีทำงานในองค์กรสำคัญต่าง ๆ ให้สามารถพัฒนาบ้านเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นได้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

ปัญหา การเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา จำนวน 250 คน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดไว้ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด สามารถพัฒนาเปลี่ยนแปลงประเทศให้มีความเจริญ รุ่งเรือง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปฏิบัติหน้าที่ตามยุทธศาสตร์ตรงตามเป้าหมายที่ได้วางไว้หรือไม่ โดยการนำหลักอภิปรายธรรมมาสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (พรศักดิ์ จีวะสุวรรณ, 2551; วุฒิสภาประเทศไทย, 2562)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560” ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) การการกลั่นกรองกฎหมาย 2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน 3) การพิจารณา ให้เห็นชอบ แต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรของรัฐและองค์กรอิสระ ทั้ง 3 ด้าน ว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และประเทศชาติ อย่างไรมีประสิทธิผลหรือไม่ ตรงตามเป้าหมายและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติไว้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่โดยใช้หลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
2. เพื่อศึกษาปัจจัยตัวชี้วัดประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560
3. เพื่อเสนอการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่อง พิจารณาจากสภาพทั่วไป ศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussions) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

การศึกษาวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทำการทบทวนจากแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 เพื่อให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ถูกเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มที่เกี่ยวข้อง จำนวน 25 รูปหรือคน และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่ชัดเจน สามารถอธิบายเสริม สนับสนุน ข้อโต้แย้งต่าง ๆ และเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจในปรากฏการณ์ รวมถึงการเสนอแนะข้อคิดเห็นในประเด็นที่มีข้อขัดแย้งหรือเห็นควรเพิ่มให้ชุดความรู้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เชี่ยวชาญ (Expert) สมาชิกวุฒิสภาและอดีตสมาชิกวุฒิสภา นักกฎหมาย นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ นักวิชาการทางพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และการสร้างเครือข่ายในการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) รวมถึงการสร้างองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา อย่างรอบด้าน จำนวน 13 รูปหรือคน

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปประเด็นสำคัญ จัดหมวดหมู่ตามประเด็นเพื่อสรุปเพิ่มเติมเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย และสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 1) จุดแข็ง การปฏิบัติหน้าที่โดยความตั้งใจ โปร่งใส ยึดหลักประโยชน์ของประชาชน ยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม 2) จุดอ่อน เป็นการทำหน้าที่เพื่อตอบโจทยนโยบายของรัฐบาล ปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มร้อย สมาชิกวุฒิสภาสวมหมวกสองใบ การเข้าประชุมลงมติในวาระต่าง ๆ ทำให้การการลงมติ จึงไม่น่าเชื่อถือจากประชาชน 3) โอกาส แสดงศักยภาพในการทำหน้าที่เพื่อพัฒนาประเทศ แก้ไขปัญหาของประเทศ เห็นประโยชน์กับประชาชนและประเทศชาติ เป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยต้องมีความรู้ความสามารถ 4) อุปสรรค บางเรื่องก็ยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูล และการทำหน้าที่ยังไม่ตรงเป้าหมายที่ได้วางไว้ และการขาดความไว้วางใจจากประชาชน

2. ปัจจัยตัวชี้วัดประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 1) การกลั่นกรองกฎหมาย เป็นไปตามหลักการที่ได้วางไว้

ทำตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ เป็นธรรม รอบคอบ เห็นความสำคัญของการกลั่นกรองกฎหมาย ตรวจสอบความถูกต้อง ความเป็นธรรม เป็นประโยชน์กับผู้ใช่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด 2) การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ตามหลักรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ โดยการผลิตการติดตาม เสนอแนะ เร่งรัดการปฏิรูป โดยยึดหลักรัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ 3) การพิจารณา ให้เห็นชอบ แต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรของรัฐและองค์กรอิสระ ให้เกิดประสิทธิภาพปกป้องผลประโยชน์ของชาติและของประชาชน ให้เกิดเป็นธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 1) ประชุมกันเนื่องในนิตย ตรีง ต่อเวลา การประชุมเพื่อแก้ปัญหา หาข้อยุติให้เกิดประสิทธิภาพเห็นผลอย่างชัดเจน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุม เป็นการทำหน้าที่โดยการมีส่วนร่วมที่เห็นผลประโยชน์ของประเทศชาติ 3) การไม่บัญญัติ หรือลบล้างข้อบัญญัติต่าง ๆ การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเป็นการกลั่นกรองกฎหมายที่เป็นธรรม และเป็นกลางโดยเน้นหลักนิติรัฐ นิติธรรม และคุณธรรมเป็นที่ตั้ง 4) การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ (ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ) รับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การให้ความเชื่อมั่นต่อบุคคลที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ การประยุกต์หลักธรรมในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกวุฒิสภาโดยการฟังความคิดเห็นของผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมือง 5) ไม่รังแกสตรี การให้เกียรติสตรี ให้สตรีมีสิทธิเสรีภาพมีเสมอภาค มีการส่งเสริมสิทธิสตรีในการปฏิบัติหน้าที่ของสตรีและสตรีในประเทศ การออกกฎหมายเสรีสิทธิสตรี ความเสมอของสตรี 6) การเคารพบุคคลต้นแบบ บุคคลที่ดี บุคคลตัวอย่าง ส่งเสริมบุคคลต้นแบบให้เป็นตัวอย่างแก่คนรุ่นหลัง และส่งเสริมบุคคลที่ดีทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ 7) ให้ความเคารพพระสงฆ์ รักษาความถูกต้อง รักษาคนดี การทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติ และการให้ความเคารพต่อพระสงฆ์ การปกป้องพระพุทธศาสนา การสร้างวัฒนธรรมอันดีงามตามความเหมาะสมของประเพณี

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พบว่าสมาชิกวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ การปฏิบัติหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เห็นประโยชน์ของประเทศชาติเป็นหลัก การปฏิบัติหน้าที่โดยมีความรู้ความสามารถ เฉพาะด้านตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างชัดเจนและเป็นธรรม โดยการถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาล ปฏิบัติหน้าที่โดยความเป็นกลาง เป็นธรรม รอบคอบ เป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชน สอดคล้องกับบทความของพินิจ มีคำทองและโกวิท ชาญพงษ์ (2562) เรื่อง “เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา” ผลการศึกษา สรุปได้ว่า 1) การดำเนินการวิเคราะห์สภาพ

การพัฒนาของสถานศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพการพัฒนาของสถานศึกษาทั้งสภาพภายในและสภาพภายนอก โดยสภาพการพัฒนาภายใน ศึกษาเกี่ยวกับจุดแข็งและจุดอ่อน ส่วนสภาพการพัฒนาภายนอกศึกษาเกี่ยวกับโอกาสและ อุปสรรค 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทราบสภาพการพัฒนาของสถานศึกษาว่าปัจจุบันสถานศึกษามีสภาพการพัฒนาอย่างไรใน 4 สถานการณ์ได้แก่ สถานภาพที่ 1 จุดแข็ง-โอกาส สถานภาพที่ 2 จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค สถานภาพที่ 3 จุดอ่อน-โอกาส และสถานภาพที่ 4 จุดแข็ง-อุปสรรค เพื่อนำไปสู่แผนกลยุทธ์ในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

2. ปัจจัยตัวชี้วัดประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

2.1 การกลั่นกรองกฎหมาย การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเป็นการทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ โดยการปฏิบัติหน้าที่เป็นธรรมเป็นกลาง เห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนผ่านกระบวนการกลั่นกรองอย่างรอบคอบ และเป็นธรรมให้เกิดประสิทธิภาพเป็นประโยชน์กับประชาชน การกลั่นกรองกฎหมายแต่ละฉบับมีความเป็นธรรม มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ มีความพึงพอใจการกลั่นกรองกฎหมายแต่ละฉบับที่เป็นประโยชน์ มีการปรับใช้ให้ทันสมัยกับเหตุการณ์ กฎหมายบ้านเมืองนั้นโดยหลักการมีไว้สำหรับรักษาความยุติธรรมและความสงบเรียบร้อยในแผ่นดิน ด้วยการจัดสรร อำนาจสิทธิเสรีภาพแก่บุคคลโดยถ้วนหน้าและเสมอภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรเดช จิรฐิติเจริญ (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 : ศึกษาเปรียบเทียบสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งกับสมาชิกที่มาจากการสรรหา” บทบาทด้านการกลั่นกรองกฎหมาย พบว่า สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาทำหน้าที่ได้โดดเด่นและชัดเจนกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง โดยมีการใช้สิทธิและมีระยะเวลาในการอภิปรายร่างพระราชบัญญัติทั้ง 15 ฉบับ มากกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง มีการอธิบายเหตุผลประกอบในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติได้ชัดเจนกว่า ทำให้รู้ว่าเห็นด้วยเพราะอะไร ไม่เห็นด้วยเพราะอะไร รวมทั้งการตั้งข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะการอภิปรายในส่วนของร่างพระราชบัญญัติที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน ตลอดจนมีการเสนอขอแปรญัตติมากกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งด้วย

2.2 การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดไว้ มีประสิทธิภาพรับทราบการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรี การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไปตามหลักรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนด มีความพึงพอใจในการปฏิรูปการตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะรัฐมนตรีในเรื่องเร่งด่วน เป็นผลกระทบกับประชาชนและประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูมิ มูลศิลป์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง “แนวคิดเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไทยในรอบทศวรรษ” การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ได้กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องจัดทำร่างรัฐธรรมนูญให้ครอบคลุมเรื่องการให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุขที่เหมาะสมกับสภาพสังคมของไทยไว้ จึงสมควรได้ทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาของไทย เฉพาะบางเหตุการณ์ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งโดยแท้ที่จริงแล้ว หากเราสามารถตอบได้ว่าการมีวุฒิสภานั้นเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด จะทำให้การกำหนดขอบอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาชัดเจนขึ้น และนำไปสู่คำตอบว่า กระบวนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่เหมาะสมควรเป็นเช่นใด

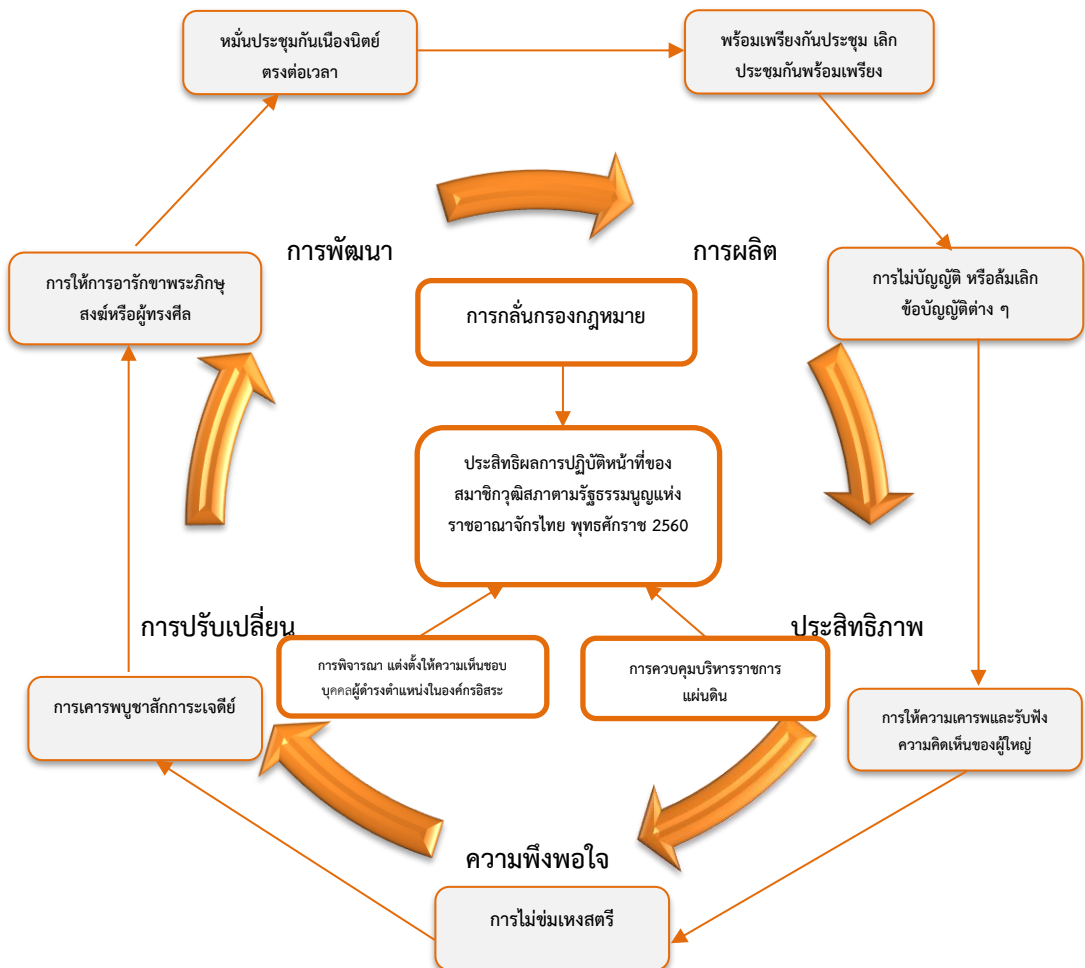
2.3 การพิจารณา ให้เห็นชอบ แต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระวุฒิสภามีหน้าที่และอำนาจในการให้คำแนะนำหรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งแต่งตั้งบุคคลผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การบริหารและจัดการการเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรมและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรเดช จิรจิตติเจริญ (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2550 : ศึกษาเปรียบเทียบสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งกับสมาชิกที่มาจากการสรรหา” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่ง พบว่าส่วนใหญ่แล้วสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา มีสัดส่วนจำนวนผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการพิจารณาให้บุคคลดำรงตำแหน่งมากกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง และมีสัดส่วนจำนวนผู้อภิปรายรวมทั้งระยะเวลาในการอภิปรายมากกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง ส่วนการเปรียบเทียบรายละเอียดคำอภิปรายนั้นยังมีข้อจำกัด เนื่องจากไม่สามารถนำเสนอคำอภิปรายเกี่ยวกับข้อเท็จจริงทั้งหมดได้ เพราะส่วนใหญ่เป็นการประชุมลับ มีผลทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบตัวอย่างคำอภิปรายได้ชัดเจน

3. การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ตรงต่อเวลา เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ เป็นการประชุม ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา 2. การพร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงเลิกประชุม ทำให้มีการวางแผนงานที่ดีมีระบบในการดำเนินงาน ตรงตามเป้าหมาย เกิดความเป็นธรรมและเกิดความสามัคคี ให้เกียรติกับบุคคลทุกคนอย่างเท่าเทียมกันปกป้องคุ้มครองทุกคนในองค์กร เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ อย่างมีประสิทธิภาพและเห็นผลยิ่งขึ้น 3.การไม่บัญญัติ หรือลบล้างข้อบัญญัติต่าง ๆ การบัญญัติข้อกฎหมาย กฎระเบียบการออกกฎหมายที่เป็นธรรมเป็นคุณกับประชาชน ไม่มีโทษย้อนหลัง 4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่ (ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ) การรู้จักวางตน ต้องเป็นคนมีความอดทน มีความสงบเสียใจ การมีมารยาทในสังคมการเคารพผู้อาวุโส ต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน การแสดงความเคารพในโอกาสต่าง ๆ 5. ไม่รังแกสตรี การส่งเสริมบทบาทสิทธิสตรีในทุกด้าน ให้เกียรติสตรีทุกคนชั้นในการเข้าถึงสิทธิเสรีภาพในการเป็นมนุษย์ กฎหมายสิทธิสตรีให้การยอมรับในสังคมมากขึ้น 6. การเคารพบุคคลต้นแบบ บุคคลที่ดี บุคคลตัวอย่าง การแสดงมิตรภาพ มิตรไมตรีการอยู่

ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขด้วยความรักและเข้าใจกันมีความเอื้ออาทร มีน้ำใจไมตรีต่อกัน 7. ให้ความเคารพพระสงฆ์ รักษาความถูกต้อง รักษาคนดี เพื่อความสุขสงบของประชาชนในชาติ มีใจนับถือมั่นอยู่ในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาพุทธพิชัย สิริขโย (2561) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรม” ผลการวิจัยพบว่า อปริหานิยธรรมเป็นหลักธรรมที่ทำให้เกิดความเจริญไม่มีความเสื่อมทั้งส่วนตน และส่วนรวมมุ่งเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อบรรยากาศก่อเกิดเป็นความสามัคคีและความเคารพนับ ถือซึ่งกันและกันนอกจากนั้นยังสอนให้รู้จักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้าง ชุมชนองค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็ง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ทั้งในสังคมทั้งฝ่ายผู้บริหารบ้านเมือง และฝ่ายคณะสงฆ์ เพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในสังคมไทย

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

การกลั่นกรองกฎหมาย 1.การผลิต ประชาชนได้ประโยชน์โดยตรง เป็นที่น่าเชื่อถือในทางปฏิบัติแต่ทุกฝ่าย เป็นความธรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม 2.ประสิทธิภาพ บทบัญญัติที่เที่ยงตรง และเที่ยงธรรม รักษาความยุติธรรมไม่ให้อันตราย ผิดจากความเป็นธรรม ความผาสุกและสงบสุข 3.ความพึงพอใจ อารมณ์ซึ่งความยุติธรรมในบ้านเมือง ความถูกต้องเที่ยงตรงตามเจตนารมณ์ การใช้กฎหมายตรงตามวัตถุประสงค์ 4.การปรับเปลี่ยน ตามยุคตามสมัยให้ทันต่อเหตุการณ์ ตรงตามเป้าหมายในความยุติธรรม มีคุณธรรมและและศีลธรรมในทางปฏิบัติ 5.การพัฒนา บ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อย กฎหมายทันสมัย ไม่ล้าหลังและซ้ำซ้อน มีความเจริญ ความมั่นคงของประเทศชาติ

2. การควบคุมบริหารราชการแผ่นดิน 1.การผลิต การถ่วงดุลอำนาจ ระวังกัน มีการตรวจสอบอย่างถูกต้องเป็นธรรม แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ 2.ประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย บ้านเมืองเป็นปึกแผ่น ไม่แตกแยก ระบบการบริหารมีคุณภาพเกิดประโยชน์ 3.ความพึงพอใจ ความเชื่อถือและความศรัทธา รักษาความมั่นคงของประเทศชาติ รักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน 4. การปรับเปลี่ยน ทันต่อเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการบริหารทันสมัย และมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ การเปลี่ยนแปลงในการบริหารประเทศ 5.การพัฒนา บ้านเมืองเจริญมั่นคง เป็นอยู่ที่ดี ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ประชาชนมีชีวิตที่ร่มเย็นเป็นปกติสุข

3. การพิจารณา แต่งตั้งให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ 1.การผลิต การคัดสรรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ การสร้างศักยภาพให้กับองค์กรอิสระ การปฏิบัติหน้าที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ 2.ประสิทธิภาพ คนเก่ง คนดี มีประสิทธิภาพ ซื่อสัตย์ ขำนาญเฉพาะด้าน เป็นกลาง เป็นธรรม มีคุณธรรม และจริยธรรม 3.ความพึงพอใจ การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ สร้างคนทำหน้าที่ได้ตามเป้าหมาย เห็นผลประโยชน์เพื่อประเทศชาติเป็นหลัก 4. การปรับเปลี่ยน การปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคที่ทันสมัย ลดการเหลื่อมล้ำในการทำหน้าที่แต่ละด้าน 3.เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมทางการเมือง 5.การพัฒนา นำประเทศไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ เพิ่มทักษะในการทำหน้าที่ให้ทันสมัย

การนำหลักอภิธานิธรรม 7 มาประยุกต์ใช้ 1. หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ตรงต่อเวลา กฎหมายมีประสิทธิภาพและเห็นผล มีการลงมติที่เป็นเอกฉันท์ ประสานงานแก้ไขปัญหาได้ 2. พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมกันพร้อมเพรียง เกิดประโยชน์ต่อประชาชน ประเทศชาติ ได้ประโยชน์ มีข้อยุติที่เป็นธรรมและน่าเชื่อถือ 3. การไม่บัญญัติ หรือลบล้างข้อบัญญัติต่าง ๆ (เคารพกฎหมาย กฎระเบียบ กฎจารีตประเพณี) ไม่ละเมิดต่อกฎระเบียบ มีความชอบธรรม มีประโยชน์โดยตรงต่อประชาชน 4. การให้ความเคารพและรับฟังความคิดเห็นของผู้ใหญ่

(ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ) ให้เกียรติผู้ทรงคุณวุฒิ รับฟังความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ เกิดความสงบสุข 5. การไม่ข่มเหงสตรี (ไม่รังแกสตรี ให้เกียรติสตรี คำนึงสตรี) ให้เกียรติมีสิทธิเสรีภาพ ให้ความเสมอภาคในการปฏิบัติหน้าที่ ให้การยกย่องตามความสมควร 6. การเคารพบูชาสักการะเจดีย์ (การเคารพบุคคลต้นแบบ บุคคลที่ดี บุคคลตัวอย่าง) ส่งเสริมบุคคลที่ดี ให้การสนับสนุนบุคคลที่ทำประโยชน์แก่บ้านเมือง การแสดงมิตรภาพมิตรไมตรี 7. การให้การอารักขาพระภิกษุสงฆ์หรือผู้ทรงศีล (ให้ความเคารพพระสงฆ์ รักษาความถูกต้อง รักษาคนดี) ส่งเสริมพระพุทธศาสนา สร้างวัฒนธรรมอันดีงาม ส่งเสริมคนดีมีศีลธรรม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาปฏิบัติหน้าที่ การกลั่นกรองกฎหมาย การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน การพิจารณา ให้ความเห็นชอบ แต่งตั้งบุคคลดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ควรให้เป็นไปโดยอิสระไม่ขึ้นตรงกับรัฐบาล เพื่อลดความขัดแย้งในการปฏิบัติหน้าที่ และแก้ไขรัฐธรรมนูญให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
2. ควรกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาไม่ขึ้นตรงกับรัฐบาลหรือนักการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง การปฏิบัติหน้าที่ต้องเป็นไปโดยอิสระ ไม่มีการแทรกแซงจากอำนาจทางการเมือง สมาชิกวุฒิสภาควรอิสระจากอำนาจทางการเมือง อภิปรายให้ความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา รวมทั้งร่วมผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญในบางมาตรา และให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง
3. ควรมีกฎหมายบังคับใช้การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการปฏิบัติหน้าที่โดยส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับสมาชิกวุฒิสภาโดยเคร่งครัดและนำหลักธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารประเทศและบ้านเมืองให้สงบสุข และพัฒนาประเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภานำหลักอปริหานิยธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาเพื่อความสอดคล้องหลักการและให้เกิดประโยชน์ต่อบ้านเมือง
5. การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาควรยึดมั่นผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก และเป็นอิสระไม่สังกัดพรรคการเมือง
6. สมาชิกวุฒิสภาควรปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงตรง เป็นกลางมีศัพทวิธานธรรมและหลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน และประเทศชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับคณะกรรมการสรรหาและที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ 2560

เอกสารอ้างอิง

- พรศักดิ์ จีวะสุวรรณ. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของการจัดการลุ่มน้ำแม่กลอง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- พระมหาพุทธพิชัย ศิริชัย. (2561). การบริหารงานตามหลักปธานานิยมธรรม. *วารสารสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(2), 15-16.
- พินิจ มีคำทอง และโกวิทย์ แสนพงษ์. (2561). เทคนิคการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาเพื่อการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 9(3), 25-26.
- ภูมิ มูลศิลป์. (2559). แนวคิดเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาไทยในรอบทศวรรษ 17. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*, 7(1), 21-30.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ฉบับพิมพ์ตามราชกิจจานุเบกษา. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด พิมพ์อักษร.
- วุฒิสภาประเทศไทย. (2562). ความหมายที่แท้จริงของวุฒิสภา คืออะไร. สืบค้น 12 กันยายน 2562, จาก <https://senateguru.com>
- สถาบันพระปกเกล้า. (2560). บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช. สืบค้น 12 กันยายน 2562, จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=>
- สุรเดช จิรฐิติเจริญ. (2555). บทบาทของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 : ศึกษาเปรียบเทียบสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งกับสมาชิกที่มาจากการสรรหา (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการเมือง). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- อัญธิฐา อักษรศรี. (2563). ประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.